

מסורת הש"ם

(א) מגילה כז. ג) יומא יט. א) נעלי כ.י. ד) פסחים קט. ט"ש שהא ר"ע, ט) ב"ב קלג. ו) נשי סנהדרין יא. ומה שדפס שם בגליון כסס רש"י דמוקא וזו, ו) בפי"א: תלמוד, ח) ובערך סח כחכ הערוך ענין נפלא ע"ש, ט) גרסות יא. עירובין יג: לעיל ג. ז: י) נשתה כט: וש"נ, כ) ערבין ב: ועירובין פכ. ו) יבמות טו, ט) קדושין לד. ו) י"ל שלא ערמתי, ח) כפי"א: קדוק, ט) כפי"א: תלמוד, פ) נעלי ה: ולקמן לד, ג) פי בערוך ערך סח פירוש ע"י, ק) ועבדא זו כתבו מוספות חגיגה טו. ד"ה שזב וכו' כסס הירושלמי ע"ש,

תורה אור השלם

- להנחיל אהבי יש ואצרתיהם אמלא:
- בשבת תשבו בשעת ימים כל האזרח ביעשראל ישובו בשבת: ויקרא כג מב
- דבר אל בני ישראל איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם למעל מעל בן ואשמה הקשש החרא:

במדבר ה ו

הגהות הב"ח

(א) גמ' נשים פטורות ויום הכפורים: (ג) רש"י ד"ה משנה גמון. י"ב והכנס' כפי י"י דף קלג האריך כפי גימטריא זו בציור יומר מפרש"י כאלו:

גליון הש"ם

גמ' כל לרבות את הקמנים. עיין פסחים דף מג ע"ב מוס' ד"ה מאלן שמעת:

מוסף רש"י

חזון מערבי פסחים. כדי ששטו הטיעות ציוס ולא גלילא בשעת הגדה (פסחים קט.). ראויים שמעשרה עליהן שכינה. אלא שגון הדור גורס ואין הדור רלוף לבק (ושב"ס ב"ב קדד.). שתעמוד להם חזמה כיהושע. ולגמשה נמי מעמד חמה דנפקא לן בתמ' ע"י (כס). חלל חלל, אלא משום דלזין חטויין כל כך ממשה תללן זיהושע (ב"ב שס). גמרא. סברת המשניות כעין שאט מפרשין עליון לא שט כי מקוין מתקשר כו' (שס). הלכות. הלכה למשה מסיני (שס). ואגדות. מדריש פסוק גמון תמונה ונראשית רבה ויקרא רבה (שס). דקדוקי תורה. ויין דזהו לכס העטא (ויקרא ו). דמרגיני מיינה דס הארץ (שס). ודקדוקי סופרים. כגון גזירות שגזרו חכמים שלא יבא לזיז איסור מורה (שס). קלים וחמורים. שאלס דן ממעלמו (שס). וגזרות שרות. גמון יליף קישה קישה משדה עפרון (שס). עי' קדושין ב. א). תקופות.

מוהל הלנה (ב"ב שס). וגימטריאות. מולאי השרת. הלשנים (ב"ב שס). ושיחת שרים. להשנים ונפקא מינה לעשות קמיע לפרוסא (שס). ושיחת דקלים. שני חטט רגילים לזכר על הדקלים דכתיבי בשלמה (מלכים ד ד) וידבר על העצים (ב"ב שס). משלות כובשים. לזיך יס כה ללמוד דברי מורה, דכתיבי (קהלת יג) תקן משלים הרבה וכתבי (משלי ה) להצין משל ומלילה (ב"ב שס). מעשה מרכבה. דיוקנאל (שס). הויות דאביי ורבא. שהקשו משניות וצרייתות טובא ומיראס (שס). להנחיל אורחי יש. טעמות, וכל כך למי כי אלארתיסס מלאס כל טוב, דברי תורה ותכמה (שס). גדול שבכולן על אחת כמה וכמה. להצין דבר מתוך דבר ויתר ויתר (שס). ב"ש פוסלין. דלחוי למתשים נענין (קעיל ז). קטן שאין צריך לאמרו חייב בסוכה. מתנין ליה מדרגן (ערובין צב). לחייב למכזי כגזלות סוכה (קעיל ב.). ופיחת את המעזיבה. טיט, טעט שעל התקרה (יבמות טו.). בשביל קטן. דכתיבא ליה לשמאי קטן האריך ללמי חייב כסוכה (שס).

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

כת.

הסם מצטל ליה. להאי פקק לגבי חלון וחשיב ליה מכותל עגמיו הלךך הוי מוסיף אצל סדין אגן סהדי דלא מצטיל ליה לגבי סוכה וסופו ליטלו הלכך לא פשיטא לרבי אליעזר דליהוי מוסיף: אינן אלא מפי השמועה. בתמיה: הוקקסוני. כלומר מזקייתי לומר דבר כו' אגיד לכם את מדותיו וזו אחת מהן: שיחת חולין. דברי הבאי ושחוק כלומר מה שספק צידי לא מפני ^ו (שטרמחי) ככל אלה ואי אפשר שאמרנו רבותי דבר צבית המדרש ולא

תמיד: חזן מערבי פסחים. מפני

עשיית פסחיסם ופמני הטיעותא שלא יסנו כך מפורש בפסחים (דף קט.). וערבי יוס הכפורים. שזריך לאכול מצעוד יוס: משנה. ו) כגון משנה וצרייתא של ששה סדרים: גמרא. זו היא סברא שהיו התנאים אחרונים מדקדקים בצדדי הראשונים הסמומים לפרשם וליתן צהן טעם כמו שעשו האמוראים אחר התנאים שפירשו דברי התנאים שלפניהן וקצבו צהן גמרא ואותו דיוקס) צנימי התנאי' נקרא הש"ס: פלגוט. הלכה למשה מסיני כגון גוד ולבוד ודופן עקומה שיעורין ^ו חליצין מחליצן עשר נטיעות

ערבה וניסוך המים: דקדוקי סורה. ריבויי אופיות שזאין לדרוש צהן ריבויס ומעמיס כגון האזרח להוציא נכסים שזקדקה התורה בלשונה לכתוב אות יתירה ללמד: דקדוקי סופרים. שהספינו לדקדק אחר מעשה הצביות ולהחמיר ולגמשה סייג ואזניס לתורה וגזרו גזרות להחמיק את האדם מן העצירה ודכוותה בצבורות (ד' ל:) גר הבא לקבל מורה עליו חזן מדבר אחד אין מקצלין אותו ר' יוסי אומר אפילו דקדוק אחד מדקדוקי סופרים: קליס וחמורים. דברים הלמדנין צק"ו ענינתו לדון מעגמן לכל אדם ולא פירשו כלום צסיני: וגזרות שווס. דברים הלמדנין צג"ש: פקופוס. חשבזן הילוך חמה ולצנה: וגימטריאות. דברים הלמדנין בלשון גימטריא כגון (ירימה כה) שש"ך צצל צא"ת צ"ש כשדים (שס נה) לצ קמי צא"ת צ"ש סהדה מנון (לקמן ד' נב:) צא"ט צ"ח וכן לפי מנין האופיות כגון סמס מזירות שלשים יוס (מזר ד. ה). מקדוש יהיה יהי"ה בגימטריא שלשים הוו: שיחת מלאכי השמים שיחת שדים שיחת דקלים. לא ידענא מלי היא':

משלום כובסין ומשלום שועלים. שסדו קדמוניס לתת אמתלא לתוכחתם ותולין אותן כצובסיס וכשועלים כגון (סנהדרין גט.) מלאזני דלען אצות אכלו צוסר: הויוס דאצני ורצא. כל איצעי' להו לאצני ורצא הוו מספקא להו וצכולן נתן את לצו ונתן צהן טעם וציניי אמוראליס נשתכחו: נשקף. שהיו מלאכי השרת מתקצצין צציציו לשמוע דברי תורה מפיו: בתנ"י משס ראיס. בתמיה: נשים ועצדים. מפרש בגמרא: גמ' האזרח. צצני ישראל יסצו צסוכות: אזרח זה אזרח. אי הוו כתיב אזרח הוי משמע כל תולדות הקטניס. לקמן רמינן מתניתא עלה: צעניוי. יוס הכפוריס דכתיב ויקרא טז משמו את נפשותיכם וכל מלאכה לא תעשו האזרח והגר אלמא ה' לרצויי אחא: אמר רבה הלכא נינהו ואסמכינהו רצנן אקראי. הך תרי מיני ליכא למידרשניהו לתרוייהו מקראי דאס זו ה' לרצות אף זו ה' לרצות ואס זו למעט אף זו למעט אלא על פי הלכה שנאמרה למשה מסיני בחדא מהן לחילוף נאמרו שני דברים הללו זו לחיוב וזו לפטור ותדא מינייהו לאו ממשמעותא אלא רצנן אסמכינהו אקראי חדא משמעותא ותדא אסמכתא בעלמא דאלו קרא חילופא משמע ולמילתא אחריתי אחא: ה"ג הי קרא וזי הלכא וסו למא לי קרא למא לי הלכא הי מינייהו ממשמעותא וזי לאו ממשמעותא דקרא דאלו קרא חילופא משמע אלא מהלכתא הוא דאחמר ותו למא לי קרא למא לי הלכתא לא צסוכה לפטור ולא צעניי לחיוב: נשים פטורות. צפ"ק דקדושין (ד' לה). מפרש: ויוס הכפוריס. לא תעשה הוא וכתת הוא וכל מזות לא תעשה צין זמן גרמא צין לא זמן גרמא נפקא לן בצקדושין (ד' לה). מדרב יהודה דמייבות: אמר

היו ומכוונות ביד רכן יוחנן בן זכאי, ^ו וכך היו מתעסקין בהן. בתנ"י מי שהיה ראשו ורובו בסוכה כו'. נשים ועבדים וקטנים פטורים כו'. מנא לן שהנשים פטורות, דתנו רבנן, אזרח, הייתי אומר אזרח בין איש בין אשה, האזרח, להוציא את הנשים. ואקשינן למימרא דאדורא בין איש ובין אשה משמע, והתניא בעינן ויוס) הכיפורים האזרח לרבות הנשים האזרחיות לענור, אלמא אי לאו דמרבין לחן לנשים מהאזרח מתוספת ה"י, אזרח גברי משמע נשי לא משמע. ומשני רבה הלכתא היא ואסמכיה אקרא, כלומר חדא קרא וחדא הלכתא. ואמרין איזו היא קרא ואיזו היא הלכתא, ותו בהא תרתי בסוכה שהנשים פטורות וביום הכיפורים שהנשים חייבות, אין צריכות לא קרא ולא הלכתא. ישיבת סוכה מצות עשה שהזמן גרמא הוא, וקיימא לן כל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, אי יום הכיפורים נפקא לן מהא דכתיב איש או אשה כי יעשו מכל חטאת, ונתנין בה עכשיו אביי ורובא, פשוטות וסדרות

היו ומכוונות ביד רכן יוחנן בן זכאי, ^ו וכך היו מתעסקין בהן. בתנ"י מי שהיה ראשו ורובו בסוכה כו'. נשים ועבדים וקטנים פטורים כו'. מנא לן שהנשים פטורות, דתנו רבנן, אזרח, הייתי אומר אזרח בין איש בין אשה, האזרח, להוציא את הנשים. ואקשינן למימרא דאדורא בין איש ובין אשה משמע, והתניא בעינן ויוס) הכיפורים האזרח לרבות הנשים האזרחיות לענור, אלמא אי לאו דמרבין לחן לנשים מהאזרח מתוספת ה"י, אזרח גברי משמע נשי לא משמע. ומשני רבה הלכתא היא ואסמכיה אקרא, כלומר חדא קרא וחדא הלכתא. ואמרין איזו היא קרא ואיזו היא הלכתא, ותו בהא תרתי בסוכה שהנשים פטורות וביום הכיפורים שהנשים חייבות, אין צריכות לא קרא ולא הלכתא. ישיבת סוכה מצות עשה שהזמן גרמא הוא, וקיימא לן כל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, אי יום הכיפורים נפקא לן מהא דכתיב איש או אשה כי יעשו מכל חטאת, ונתנין בה עכשיו אביי ורובא, פשוטות וסדרות

היו ומכוונות ביד רכן יוחנן בן זכאי, ^ו וכך היו מתעסקין בהן. בתנ"י מי שהיה ראשו ורובו בסוכה כו'. נשים ועבדים וקטנים פטורים כו'. מנא לן שהנשים פטורות, דתנו רבנן, אזרח, הייתי אומר אזרח בין איש בין אשה, האזרח, להוציא את הנשים. ואקשינן למימרא דאדורא בין איש ובין אשה משמע, והתניא בעינן ויוס) הכיפורים האזרח לרבות הנשים האזרחיות לענור, אלמא אי לאו דמרבין לחן לנשים מהאזרח מתוספת ה"י, אזרח גברי משמע נשי לא משמע. ומשני רבה הלכתא היא ואסמכיה אקרא, כלומר חדא קרא וחדא הלכתא. ואמרין איזו היא קרא ואיזו היא הלכתא, ותו בהא תרתי בסוכה שהנשים פטורות וביום הכיפורים שהנשים חייבות, אין צריכות לא קרא ולא הלכתא. ישיבת סוכה מצות עשה שהזמן גרמא הוא, וקיימא לן כל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, אי יום הכיפורים נפקא לן מהא דכתיב איש או אשה כי יעשו מכל חטאת, ונתנין בה עכשיו אביי ורובא, פשוטות וסדרות

עין מושפט נר מצוה

גד א מיי פ"ד מהל' ס"ח הלכס ט טוש"ע י"ד ס"י רמו ספיף חז: בח ב מיי שס טוש"ע שס ספיף י ו שס ספיף כה צבג"ה:

גו ג מיי פ"ד מהלכות

תפילין הלכה כה:

גז ד מיי פ"ג מהלכות

ק"ש הלכה ד טוש"ע

א"ח ס"י פה ספיף צ

וטוש"ע י"ד ס"י רמו ספיף

כו צבג"ה:

בח ה (מיי פ"ו מהל'

מלה) סמג עשין מא

טוש"ע א"ח ס"י תעב

ספיף א:

גכ ו מיי פ"ו מהלכות

סוכה הלכה ח סמג

עשין גמ טוש"ע א"ח ס"י

תעלד ספיף ד:

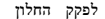
ז ס מיי שס הלכה א סמג

שס טוש"ע א"ח ס"י

מרת ספיף א:

כא ח מיי שס טוש"ע

שס ספיף צ:

רבינו חננאל

דילמא התם משום דמבטל ליה לפקק החלון קא אסר את שאניו תלוי, אבל הכא דלא מבטל ליה לסדין אימא לא חיטבל, נמצא הדבר ספק, וכן שאניו שלשים הלכות את ר' אליעזר בענין סוכה, י"ב השיב להן, י"ח אמר להן לא שמעתי. אמרו לו כל דברין אינן אלא מפי השמועה, אמר להן הוקקתני לומר דבר שלא שמעתי מפי רבותי, ובא להודיע שלא נחשיל כשימוש בית המדרש אמר מימי לא קדמני אדם לבית המדרש, ולא ישנתי בו שנת קבע ולא עראי, ולא הנחתני אדם בבית המדרש ויצאתי, ולא שחתי שיחת חולין, ולא אמרתי דבר שלא שמעתי מרבותי. שהיה נוהג ר' אליעזר כמנהג רבן יוחנן בן זכאי בכל אלו. והיה עוד רבן יוחנן בן זכאי נוהג, לא הלך ר' אמות בלא תורה ובלא תפילין, ולא מצאו אדם יושב דרומם אלא שונה, ולא פתח אדם דלת לתלמידים אלא הוא, מכלל שהיה משכים ומקדים, ולא אמר הגיע זמן לצאת מבית המדרש חזון מערבי שבתות וימים טובים. ת"ר פ' תלמידים היו לו להלל הזקן, לי מהן ראויין שתשרה שכינה עליהן כמשה רבינו, ולי מהן שתעמוד לחן חמה כיהושע בן נון, ועשרים בינוניים. הגדול שבכולם יונתן בן עוזיאל, אמרו עליו כל עוף ששרוד עליו באייר בשעה שהיה עוסק בתורה מיד נשרף, כלומר זיו השכינה היה במושבו. קטן שבכולן רבן יוחנן בן זכאי אמרו עליו על רבן יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא, משנה, תלמוד, הלכות, ואגדות, דקדוקי תורה, ודקדוקי סופרים, קלין וחמורין, גזירות, שות, תקופות, וגימטריא, שיחת מלאכים, ושיחת שדים, ושיחת דקלים, משלות שועלין, משלות כובסין, דבר גדול מעשה מרכבה, דבר קטן הורא דאביי ורבא, פי' הקושיות שהיו נוטאין ונותנין בה עכשיו אביי ורובא, פשוטות וסדרות

היו ומכוונות ביד רכן יוחנן בן זכאי, ^ו וכך היו מתעסקין בהן. בתנ"י מי שהיה ראשו ורובו בסוכה כו'. נשים ועבדים וקטנים פטורים כו'. מנא לן שהנשים פטורות, דתנו רבנן, אזרח, הייתי אומר אזרח בין איש בין אשה, האזרח, להוציא את הנשים. ואקשינן למימרא דאדורא בין איש ובין אשה משמע, והתניא בעינן ויוס) הכיפורים האזרח לרבות הנשים האזרחיות לענור, אלמא אי לאו דמרבין לחן לנשים מהאזרח מתוספת ה"י, אזרח גברי משמע נשי לא משמע. ומשני רבה הלכתא היא ואסמכיה אקרא, כלומר חדא קרא וחדא הלכתא. ואמרין איזו היא קרא ואיזו היא הלכתא, ותו בהא תרתי בסוכה שהנשים פטורות וביום הכיפורים שהנשים חייבות, אין צריכות לא קרא ולא הלכתא. ישיבת סוכה מצות עשה שהזמן גרמא הוא, וקיימא לן כל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, אי יום הכיפורים נפקא לן מהא דכתיב איש או אשה כי יעשו מכל חטאת, ונתנין בה עכשיו אביי ורובא, פשוטות וסדרות

^[1] אית מכוין ואולי דל"ל ואח"כ נשכחמו מהן וכן פרש"י וציני האמוראים נשכחמו